Dnro 001/81/2016

Markus Penttinen 17.5.2016

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne asiantuntijakuulemiseen torstaina 19.5.2016 klo 12.15

E 43/2013 vp Valtioneuvoston selvitys komission suosituksesta neuvostolle komission valtuuttamisesta aloittamaan neuvottelut transatlanttisesta kauppa- ja investointisopimuksesta EU:n ja Yhdysvaltojen välillä

1) EU:n esitys kestävän kehityksen luvusta heikko

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan näkökulmasta sopimuksen tärkeimpiä osia on kestävän kehityksen luku, joka sisältää ympäristökysymysten ohella työelämän asiat. Komissiolta on saatu asiasta laaja-alainen ja esimerkiksi monia ILO:n sopimuksia kattava esitys.

Tämä ehdotus on kuitenkin varsin heikko, koska siitä puuttuu menetelmä, mitä seuraa mm. työelämän perusoikeuksien loukkauksista. Ilman sitä luku jää yleisluontoiseksi julistukseksi. Jo olemassa olevaan EU:n ja Etelä-Korean kauppasopimukseen sisällytettiin kestävän kehityksen luku, joka on osoittautunut tehottomaksi. Yhdysvaltojen kauppasopimuksissa seuraamusjärjestelmä on taas selvästi toimivampi.

Komissiosta tai ulkoministeriön muistiossa ei esitetä käypiä syitä sille, miksi EU:n ehdotus on jäänyt ydinkohdassaan näin puutteelliseksi ja miksi sitä ei ole parannettu monista huomautuksista huolimatta.

2) Säätely-yhteistyössä ja standardisoinnissa haasteita

Työsuojelun näkökulmasta standardisointi ja säätely-yhteistyö ovat tärkeitä kysymyksiä. Käytännössä tällä alalla on suuria haasteita. Esimerkiksi kemikaalien tapauksissa EU:n ja USA:n järjestelmien erot ovat suuria, kun unionin sisämarkkinoilla on kielletty moninkertainen määrä vaarallisia aineita Yhdysvaltoihin verrattuna. Toisaalta USA:n järjestelmä on tehokkaampi, kuten esimerkiksi EU:n autonvalmistajien pakokaasupäästöjen pitkäaikainen väärentäminen ilman kansallisten ja EU:n viranomaisten puuttumista tuoreena esimerkkinä osoittaa.

Kahden neuvottelukumppanin, EU:n ja USA:n, järjestelmien virtaviivaistamisen haasteita ei silti pidä paisuttaa, sillä onhan unionin 28 jäsenmaan välille onnistuttu luomaan huomattavasti pidemmälle menevä sisämarkkina.

EU:n ja myös USA:n tavoitteena on säätelyn korkea taso ja edistäminen. Jos tätä linjaa noudatetaan, voidaan saada hyvä lopputulos.

Säätely-yhteistyön ja standardisoinnin tulee olla alusta lähtien avointa ja siinä tulee taata tasapuolinen edustus eri alojen järjestöistä ja tiedemaailmasta. Tämän tulee koskea myös työmarkkinajärjestöjä. Suomessa ulkoministeriö ja komissio ovat tehneet paljon työtä kauppaneuvottelujen avoimuuden parantamiseksi, mutta miten taata avoimuus ja tasapuolinen edustus USA:n puolelta?

3) Investointisuoja yhä ongelmallinen

Investointisuoja voi koskea myös suoraan työelämän asioita kuten osoittaa tapaus vähimmäispalkkojen korottamisen haastamisesta ISDS-menettelyn nojalla.

Komission esitys investointisuojasta toisi huomattavia parannuksia nykyisen järjestelmän moniin ongelmiin. Tietojen mukaan USA ei silti hyväksyisi monia näistä parannuksista ja TTIP-neuvottelujen lopputulos tässä asiassa saattaisi olla selvästi komission esitystä heikompi. Todennäköisesti tämä vaarantaisi koko TTIP-sopimuksen hyväksymisen ratifiointivaiheessa tietyissä EU-maissa.

Riippumatta TTIP-neuvottelujen lopputuloksesta usein moniongelmaiset investointisuojasopimukset tarvitsevat laaja-alaista uusimista.

4) Akava kannattaa TTIP-sopimusta

Akava kannattaa yleisesti TTIP-sopimuksen hyväksymistä, mikäli saadaan aikaiseksi tasapainoinen neuvottelutulos. Sopimuksen tulisi edistää kasvua ja työllisyyttä, mutta myös kestävän kehityksen luvun asioita ja toimia standardien kohottajana. Julkista sektoria ei tule sisällyttää sopimukseen.

Akava ry:n puolesta

Markus Penttinen
kansainvälisten asioiden päällikkö